

Valintaesitys maakunnan yhteistyöryhmän sihteeristön käsittelyyn

Hankkeen julkinen nimi	Kainuun KAVE - Alueellinen malli kokemusasiantuntija- ja vertaisohjaajatoimintaan
Hakemusnumero	207102
Valintakokouksen päivämäärä	23.1.2025
Hakijan virallinen nimi	Kajaanin Työvoimayhdistys ry
Osatoteuttajat	-
Toimintalinja	4 Työllistävä, osaava ja osallistava Suomi
Erityistavoite	4.3. Yhdenvertaiseen osallisuuteen
Alkamispäivämäärä	1.3.2025
Päätymispäivämäärä	31.1.2028

Hakijan esittämä kuvaus hankkeen sisällöstä

Kainuun KAVE -hanke vastaa Kainuun alueen haasteisiin, joissa huono-osaisuus ja sairastavuus, sekä erityisesti mielenterveys- ja päihdeongelmat ovat yleisiä ja usein kytkeytyvät työttömyyteen. Pääkohderyhmiä ovat mielenterveys- ja päihdekuntoutujat, pitkäaikaissairaat, ikääntyneet, maahanmuuttajataustaiset sekä pitkäaikaistyöttömät, jotka ovat usein heikoimmassa asemassa työmarkkinoilla ja syrjäytymisvaarassa. Myös heidän läheisensä ovat tärkeä kohderyhmä. Mukaan toimintaan ovat lisäksi tervetulleita jo koulutuksen saaneet kokemusasiantuntijat ja heidän toimintaympäristöjensä edustajat.

Hanke perustuu tarpeeseen kehittää Kainuun hyvinvointialueen palveluita sekä kuntien työllisyyspalveluita siten, että ne tukevat aiempaa paremmin heikoimmassa asemassa olevien ihmisten osallisuutta, hyvinvointia ja työllistymismahdollisuuksia. Alueella on paljon työttömiä, jotka kärsivät mielenterveys- ja päihdeongelmista tai pitkäaikaisista sairauksista, mikä vaikeuttaa työelämään palaamista ja voi johtaa syrjäytymiseen. Kainuun alueella alkoholikuolleisuus ja itsemurhaluvut ovat huomattavasti suuremmat kuin muualla Suomessa. Hanke vastaa näihin haasteisiin tarjoamalla kohderyhmille kokemusasiantuntija- ja vertaisohjaajakoulutusta sekä ko. toiminnan koordinoitua, mikä auttaa heitä hyödyntämään omia kokemuksiaan ja toipumisprosessiaan muiden tukemisessa.

Välillisiin kohderyhmiin kuuluvat Kainuun alueen sote- ja työllisyyspalvelut, niiden käyttäjät, kolmannen ja neljännen sektorin toimijat, yritykset sekä oppilaitokset. Hanke tarjoaa näille toimijoille arvokasta tietoa ja mahdollisuuksia kehittää palveluita käyttäjälähtöisempään suuntaan kokemusasiantuntijoiden näkökulmaa hyödyntäen.

Hankkeen tavoitteet:

- Hanke pyrkii parantamaan syrjäytymisvaarassa olevien henkilöiden työ- ja toimintakykyä sekä osallisuuden kokemusta ja hyvinvointia. Koulutus antaa valmistuneille mahdollisuuden tukea muita vastaavissa tilanteissa olevia sekä kehittää omaa osaamistaan vapaaehtoistyön, opintojen ja/tai työllistymisen kautta.

- Hankkeen tavoitteena on kasvattaa ymmärrystä kokemusasiantuntijuudesta ja sen hyödyntämismahdollisuuksista Kainuussa, integroimalla kokemusasiantuntijoita ja vertaisohjaajia osaksi sote- ja työllisyyspalveluiden kehittämistä ja toimintaa.
- Hanke kehittää toiminnasta pysyvän alueellisen mallin, joka on tarkoitus vakiinnuttaa osaksi Kainuun hyvinvointialueen, kuntien työllisyyspalveluiden ja kolmannen sektorin toimintaa. Tavoitteena on luoda kestävä ja selkeästi koordinoitu toimintamalli, joka hyödyntää paikallisia resursseja ja verkostoja.

Hanke koostuu seuraavista osa-alueista:

1. Hanke tarjoaa varsinaisille kohderyhmille mahdollisuuden osallistua **kokemusasiantuntija- ja vertaisohjaajakoulutukseen**, joka perustuu kokemustiedon hyödyntämiseen. Koulutuksen suorittaneet saavat osaamistodistuksen, ja heille avautuu mahdollisuuksia jatko-opintoihin, työelämään ja vapaaehtoistoimintaan.

KAVE-koulutus täyttää opinnollistamisen kautta (PAIKKO) kokemusasiantuntijana ja vertaisohjaajana toimimisen ammattitaitovaatimusten kriteerit. Koulutuksesta saa osaamistodistuksen, joka perustuu valtakunnallisiin tutkintojen perusteisiin.

Koulutuksessa hyödynnetään tunne- ja tietoisuustaitoja sekä ilmaisullisia ja kehollisia menetelmiä, toipumisorientaation viitekehyksessä, traumainformoidulla näkökulmalla. Koulutukseen sisältyy 15 x 5h lähipäivää, 20 x 2h etäpäivää, tutustumis-/harjoittelutapaamisia sekä yksilöohjausta tarpeen mukaan. Jokaiselle koulutusryhmälle luodaan verkkoon oma padlet-pohja, josta löytyy kaikki käytetyt opetusmateriaalit ja lisämateriaalia itsenäisen opiskelun tukemiseen. Asiantuntijaluentoja on 15–20 kpl ja ne koostuvat alustuksista, joiden tavoitteena on virittää pohdintaa suhteessa omiin kokemuksiin sekä vahvistaa verkostoitumista ja palveluverkoston tutustumista.

Koulutus jakautuu seuraaviin osa-alueisiin:

- a. Oman tarinan rakentuminen ja työstäminen
- b. Kokemusasiantuntijuuden teoriaa
- c. Vuorovaikutuskoulutusta ja esiintymisen harjoittelua
- d. Tietoa palvelujärjestelmästä ja lainsäädännöstä
- e. Perustietoa toipumisorientaatiosta
- f. Erilaisten haasteiden/sairauksien ymmärtämistä

Hanke toteuttaa 5 koulutuskokonaisuutta, ensimmäisenä vuonna (2025) 1kpl ja seuraavina vuosina 2kpl/vuosi. Koulutuksiin osallistuu 8–15 opiskelijaa/koulutus. He valikoituvat koulutukseen haastattelujen kautta. Neurokirjon haasteet huomioidaan osana koulutusta. Osallistujatavoite on 50 hlöä, joista valmistuneita n. 80 %.

2. Hankkeen aikana **perustetaan kokemusasiantuntijoiden ja vertaisohjaajien verkosto**, jonka tarkoituksena on tukea koulutettuja heidän toiminnassaan ja luoda heille mahdollisuuksia osallistua erilaisiin kehittämistehtäviin ja vapaaehtoistyöhön.

Sosiaaliohjaaja/yhteistyökoordinaattori vastaa KAVE-toiminnan käynnistämisestä ja juurruttamisesta käytännössä hankepäällikön, hyvinvointialueen, OLKA-toiminnan ja pilottikuntien sekä kokemusasiantuntijoiden kanssa, vahvistaen sosiaalisia verkostoja sekä yhteisöllisyyttä. Hän kokoaa verkoston ja ohjaa sen toimintaa. Verkostotoiminnan avulla kartoitetaan tarpeita ja toiveita siitä, mihin eri palveluihin ja toimintoihin koulutetut voisivat soveltua: vapaaehtoistyöhön, opiskeluun, työmarkkinoille, järjestöihin, kuntien/ hyvinvointialueen kehittämisyhteistyöhön tai yrityspuolelle.

Hankkeen alussa kootaan Kainuussa olevat kokemustoimijat ja -asiantuntijat ja koulutuksessa olevat sekä heidän kanssaan aktiivisesti työskentelevät yhteiseen KAVE-koulutetut-verkostoon, jossa sovitaan verkoston toiminnasta ja säännöistä keskittyen puhtaasti kokemusasiantuntija- ja vertaisohjaaja-

toimintaan. Yhteistyötä hyvinvointialueen, kuntien ja kolmannen sektorin kanssa kehitetään jatkuvasti ja sovitaan esimerkiksi, mikä taho Kainuussa voisi toimia pysyvästi "kokemusasiantuntijapankkina" koordinoitujen jatkossa KAVE-koulutettujen toimintaa. Koulutuksen suorittaneita tuetaan ja kannustetaan hankkeen aikana perustamaan oma yhdistys, joka voisi mahdollisesti toimia jatkossa itsenäisesti, asiantuntijapankin ylläpitoa lukuun ottamatta.

Kunnat ja hyvinvointialue – etenkin mielenterveys-, työllisyys- ja päihdepalvelujen, mutta myös muiden palveluiden osalta – osallistuvat toiminnan kehittämiseen ja juurruttamiseen hankkeen alusta saakka tiiviissä yhteistyössä hankehenkilöstön kanssa. Toiminta pohjautuu kokemusasiantuntijatoiminnan käsikirjaehdotukseen. Hankkeen yhteistyöhön osallistuu kaksi pilottikuntaa, Sotkamo ja Suomussalmi, joiden kanssa työllisyyspalveluyhteistyötä kehitetään. Uudet kuntien työllisyyspalvelut aloittavat toimintansa 2025, joten yhteistyön kehittymiselle on annettava aikaa. Hankkeen jälkeen malli on mahdollista levittää ja juurruttaa laajemmalle alueelle (Kainuu-Koillismaa). Kehittämisessä on mukana myös Kainuun OLKA, jonka kanssa sovitaan sairaalatoiminnan koordinoinnista. Yhteistyökumppanit ohjaavat hankkeeseen koulutettavia ja tarjoavat harjoittelumahdollisuuksia koulutettaville. Hanke ohjaa KAVE-koulutettuja yhteistyökumppaneiden eri palveluihin. Haastatteluissa pyritään aina moniammatilliseen keskusteluun.

- 3. Toimintamalli juurrutetaan** osaksi Kainuun hyvinvointialueen, kuntien, kolmannen sektorin ja yritysten toimintaa, jolloin kokemusasiantuntijoiden ja vertaisohjaajien osaaminen voidaan hyödyntää osana alueen palveluita.

Kolmannen toimintavuoden aikana KAVE-toiminnan koordinointi, KAVE-pankin ylläpito ja palkkiokäytännöt vakiinnutetaan pysyväksi toiminnaksi. Hankkeen päättyessä arvioidaan koko hankkeen onnistuminen suhteessa tavoitteisiin: koulutuksen läpikäyneiden määrä, heidän sijoittumisensa jatkokolmuihin (työ, opiskelu, vapaaehtoistyö) sekä verkoston toimivuus ja hankkeen vaikutukset alueella. Toimintamalli, jatkokehitysideat sekä kerätyt kokemukset onnistumisista ja epäonnistumisista kootaan "perehdytyskansioon", joka on verkossa kaikkien käytettävissä.

Hanke parantaa heikoimmassa asemassa olevien hyvinvointia. Kainuun hyvinvointialue ja kunnat hyötyvät kokemustietoon perustuvasta toimintatavasta, joka parantaa palvelujen laatua ja saavutettavuutta. Malli tuo kustannustehokkuutta, kun kokemusasiantuntijat auttavat kohdentamaan palveluja käyttäjälähtöisemmiksi. Hanke lisää suvaitsevaisuutta, vähentää syrjäytymistä ja poistaa stigmoja. KAVE-malli integroituu pysyväksi osaksi Kainuun palvelujärjestelmää. Vaikutukset voivat laajentua myös muille alueille Suomessa, ja sen tuottama tieto voi tukea kansallisen palvelujärjestelmän kehittämistä.

Hankkeeseen osallistuvia henkilöitä yhteensä 220, joista työttömiä 83, työmarkkinoiden ulkopuolella olevia 71, opiskelijoita 15 sekä työssä olevia 51.

Lisätietoja hakemuksesta

Kustannusarvion jakaantuminen:

Palkkakustannukset 424 184 € €

Flat rate 40 % kehittäminen 169 674 €

Nettokustannusarvio yhteensä 593 858 €

Rahoitussuunnitelman jakautuminen:

EU+valtio 475 058 €

Ulkoisen rahoitus, muu julkinen 118 000 € (STEA)

Omarahoitus, yksityinen 800 €

Rahoitussuunnitelma yhteensä 593 858 €

Kustannusarvio ja rahoitussuunnitelma

Hankkeen kustannusarvio yhteensä	593 858 €
Hankkeen rahoitussuunnitelma yhteensä	593 858 €
Hankkeelle esitetty tuen enimmäismäärä	475 058 €, 80 %

Rahoittajan arvio hankkeesta

Hanke on Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027-ohjelman mukainen ja toteuttaa sen toimintalinjan 4 erityistavoitetta 4.3 Yhdenvertaiseen osallisuuteen. Hanke täyttää yleiset valintaperusteet ja erityistavoitekohtaisessa arvioinnissa hanke sai riittävästi pisteitä tullakseen rahoitetuksi.

Hankkeessa edistetään yhtäläisiä mahdollisuuksia ja aktiivista osallistumista yhteiskunnan toimintaan. Hankkeen toimenpiteiden myötävaikutuksesta hankkeeseen osallistuvien henkilöiden osallisuuden kokemus, hyvinvointi sekä työ- ja toimintakyky ovat lisääntyneet. Hankkeen myötä ymmärrys kokemusasiantuntijuudesta, ja sen hyödyntäminen Kainuun alueella mm. sosiaali- ja terveyspalveluissa sekä työllisyyspalveluissa on kasvanut. Koulutetuille on tarjolla erilaisia vaihtoehtoja joko vapaaehtoistoihin, työelämään tai jatko-opintoihin.

KAVE-mallia hyödyntävät jatkossa Kainuun hyvinvointialue, kunnat ja järjestöt sekä mahdollisesti myös terveys- ja hyvinvointialan yritykset. Tiedon lisääntymisen ja toipumisorientaation vahvistamisen myötä hanke mm. lisää suvaitsevaisuutta ja vähentää ennakkoluuloja. Tämä edesauttaa hankkeen kohderyhmien entistä vahvempaa integroitumista mukaan yhteiskuntaan.

Lisääntyvän vertaistuen ja kokemusasiantuntijatoiminnan myötä heikoimmassa asemassa olevien on tulevaisuudessa mahdollista päästä aiempaa nopeammin toipumisen sekä kouluttautumisen tai työllisyyden poluille. Kokemusasiantuntijoiden hyödyntäminen palvelujen kehittämisessä edistää tehokkuutta ja hillitsee kustannusten kasvua, kun palvelujen resurssit voidaan kohdentaa käyttäjälähtöisemmin.

Hanke tukee Kainuun maakuntaohjelmaa 2022–2025: Yrityksillä ja järjestöillä on tärkeä rooli Kainuun sosiaali- ja terveysalan palvelujen tuottamisessa. Toimialaa kehitetään yritysten, julkisen sektorin, järjestöjen, kansalaisten ja alan työntekijöiden tuloksellisella yhteistyöllä. (KAI Sosiaali- ja terveysalan kehittäminen)

Ratkaisun perustelut ja jatkotoimenpiteet

Erityisten valintaperusteiden pisteytyksessä hanke sai yhteensä 30 / 42 pistettä.

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen EURA-rahoituskokous 27.11.2024
Kainuun MYR-sihteeristö 23.1.2025
Kainuun MYR 4.2.2025

Rahoittaja puoltaa hakemuksen hyväksymistä